رساله

اعظم الاجر

فی صلوة الفجر

من تصنیفات حامی دین متین محمد شرع مبین الملک صدر
ورثة الانبیا وارث سند قضا جناب مولوی حاجی
محمد صبغة الله قاضی الملک مرحوم ومغفور

در معمورهٔ مدراس مطبع مظهر العجائب
از اهتمام خاکسار
زین الدین احمد مالک
تحفه در سنه ۱۳۰۲
بقالب طبع
درآمد

سبحان من جعل قرآن الفجر مشهودا واعدّ لمن حافظ على الصلوة
جنة وخلودا والصلوة والسلام على من بُعث بالتهجد مقاما
محمودا وعلى آله واصحابه الذين بذلوا في اقامة عبادة الدين جهودا

اما بعد این رساله ایست در فضائل نماز صبح جمع کرده از کتب معتبره
و تبرک تحفه ساختم جهت حضرت پادشاه جهان نوال مشتمل بر خصائل عز و جلال
روشن دولت دنیا و دین عمده امراء سلاطین مختار ملک و ملت اعظم امرا حشمت
منبع جود و کرم مطلع علم و حکم لا زال کاسمه منصورا على اعدائه مکان
وقعت في خير القبول فهو غاية المأمول

فصل بدانکه نماز صبح
شهادت افضل ترین عبادتها است و چون در نماز صبح مشقتی بسیار بود
ثواب او بیشتر گشت حق تعالی در کتاب مجید میفرماید واقم الصلوة طرفی النهار
وزلفا من الليل ان الحسنات يذهبن السيئات یعنی و بپای
نماز را در دو طرف روز و در ساعتها از شب بدرستیکه نیکوییها یعنی نماز پنجگانه
محو کنند بدیها را مراد از دو طرف نهار نماز بامداد و ظهر و عصر است و مراد از
زلفا من الليل مغرب و عشا و سبب نزول این آیه کریمه اینکه زنی نزد ابی الیسر بن عمرو رض
برای خریدی خرما در آمد ابو الیسر گفت بدرستیکه در خانه خرمای بهتر است
زن چون در خانه آمد اینک او کرد و او را بوسه داد زن گفت که اتق الله پس
کرده نزد ابی بکر صدیق رضی الله عنه آمد و این ماجری پیش وی ظاهر نمود

فرمودند به نفس تو ستر کن و توبه کن پس نزد عمر رضی الله عنه درآمد او شان نیز همون
فرمودند پس نزدیک حضرت سرور عالم صلی الله علیه وسلم درآمد و قصه خود ذکر کرد حضرت
سکوت دراز فرمودند حتی که وحی کرده شد اقم الصلوة الایه حضرت فرمودند کجاست
ابی الیسر چون آمد حضرت این آیت برش بخواند پس اصحاب آن سرور گفتند یا رسول الله
آیا این حکم خاص بوی است یا بهمه آدمیان راست حضرت فرمودند بلکه بهمه آدمیان است
روایت کرده اند این را ترمذی ونسائی وبزار وطبرانی وطبری واصل حدیث باختصار
در صحیحین هم وارد شده است و نیز وی سبحانه میفرماید اقم الصلوة لدلوک
الشمس الی غسق اللیل وقرآن الفجر ان قرآن الفجر کان مشهودا
یعنی بپای دار نماز را بعد از زوال تا تاریکی شب وبپای دار نماز بامداد را بدرستیکه
نماز بامداد هست دیده ور وشن شده یعنی می بینند او را ملائکه لیل و نهار وعنقریب بیان
این ظاهر گردد **فصل** در بیان احادیثیکه در فضیلت نماز بامداد وارد اند روایت
کرده اند بخاری ومسلم در صحیح خود از ابی موسی اشعری رضی الله عنه گفت که فرمود رسول
خدا صلی الله علیه وآله وسلم من صلی البردین دخل الجنة کسیکه بگذارد نماز
بردین داخل میشود در جنت مراد از بردین نماز صبح وعصر است وبعضی صبح وعشا گفته اند
روایت کرده اند بخاری ومسلم از ابی هریره رضی الله عنه که فرمود رسول خدا صلی الله علیه
وسلم اثقل الصلوة علی المنافقین صلوة العشاء وصلوة الفجر ولو یعلمون
ما فیهما لاتوهما ولو حبوا گران ترین نمازها بر منافقین نماز عشا ونماز بامداد است
واگر بدانند ثوابیکه درین دو نماز است هر آئینه می آیند برای این دو نماز اگرچه بطریق حبو
یعنی اگر طاقت بپای رفتن نداشته باشند بر هر دو دست وسینه می آیند روایت کرده اند امام
احمد ومسلم وابوداود ونسائی وابن حبان از ابی زهیر عمارة بن رویبه رضی الله عنه فرمود
رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم لن یلج النار احد صلی قبل طلوع الشمس وقبل

غروبها هر آیند داخل دوزخ نخواهد شد کسیکه نماز گزارده است پیش از طلوع آفتاب
و پیش از غروب آن یعنی نماز صبح و عصر روایت کرده اند بخاری و مسلم و نسائی و ابن خزیمه
در صحیح خود از ابی هریره رضی الله عنه که فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم
يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي
صَلَوٰةِ الْفَجْرِ وَصَلَوٰةِ الْعَصْرِ ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِهِمْ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ
وَهُمْ يُصَلُّونَ در پی یکدیگر فرود می آیند میان شما فرشتگان در شب و فرشتگان در روز و
جمع میشوند هر دو گروه ملائکه در نماز صبح و عصر پس بر بالا می روند کسانیکه شب کرده بودند
میان شما پس سوال میکند از ایشان پروردگار ایشان حالانکه وی تعالی داناتر است از
احوال بندگان خود که چگونه گذاشتید بندگان مرا پس فرشتگان می گویند گذاشتیم ایشان را
در حالتیکه ایشان نماز می کنند و آمدیم ایشان را در حالتیکه ایشان نماز کنند و جهت
شهود ملائکه حق تعالی نماز صبح را به كَانَ مَشْهُودًا مفضل ساخت و مروی است
از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در تفسیر اِنَّ
قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا حاضر میشوند در آن وقت فرشتگان شب و فرشتگان
روز روایت کرده اند بخاری و مسلم از جریر بن عبد الله رضی الله عنهما گفت كُنَّا
عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ
رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هٰذَا الْقَمَرَ لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا
تُغْلَبُوا عَلَى صَلَوٰةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا ثُمَّ قَرَأَ فَسَبِّحْ
بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ بودیم نزد رسول خدا صلی الله
علیه و آله و سلم پس حضرت شبی بسوی مهتاب نظر کرده فرمود بدرستیکه شما عنقریب خواهید دید
پروردگار خود را چنانکه می بینید این مهتاب را که فراهم آورده نشوید در رویت آن پس اگر طاقت

می دارید شما که زبر دست کرده نشوند بر نماز یکه پیش از بر آمدن آفتاب است و پیش از فرو رفتن او است پس بکنید یعنی خواب و اشغال دیگر را بر نماز مذکور اختیار نکنید پس تر سرور عالم با جریر این آیه بخواند فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الآیه یعنی پس نماز گذار با مر پروردگار تو پیش از بر آمدن آفتاب و پیش از فرو شدن وی روایت کرده اند مسلم از جندب بن عبد الله رضی الله عنه فرمود رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللهِ فَلَا يَطْلُبَنَّكُمُ اللهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ فَإِنَّهُ مَنْ يَطْلُبْهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ يُدْرِكْهُ ثُمَّ يَكُبُّهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ کسیکه نماز صبح بگذارد پس آنکس در عهد و امان خدا تعالی است پس باید که نه طلبد و نپرسد الله تعالی شما را بچیزی از ذمه خود یعنی نرنجانید گذارنده نماز صبح را زیرا که بدرستیکه شان اینست که هر که طلب کند او را خدا تعالی بچیزی از عهد خود در می یابد آن کس را پس می اندازد او را بر روی وی در آتش دوزخ برین یکطریق که مسلم تخریج نموده است اکتفا کردم اما این حدیث را طرق بسیار است و الفاظ آن مختلف اند روایت کرده است سعد بن طارق نزد طبرانی و سمره نزد ابن ماجه و ابو بکر صدیق نزد ابن عساکر و انس بن مالک نزد ابی یعلی و ابن عمر نزد احمد و بزار و طبرانی و ابو هریره نزد ترمذی روایت کرده اند امام احمد و ابن حبان در صحیح خود و حاکم در مستدرک از فضاله لیثی رضی الله عنه که فرمود رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم اِنْ شُغِلْتَ فَلَا تُشْغَلْ عَنْ صَلٰوةِ الْعَصْرَيْنِ اَلْفَجْرِ وَالْعَصْرِ اگر باز داشته شوی پس باز مشو از نماز دو عصر یکی صبح دیگری عصر

فصل در فضیلت نماز صبح با جماعت روایت کرده اند امام مالک و مسلم و ابو داود و ترمذی و ابن خزیمه از عثمان بن عفان رضی الله عنه که فرمود رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ کسیکه بگذارد نماز عشا در جماعت یعنی پس گویا نماز گذارد نیم شب و کسیکه گذارد نماز صبح در جماعت پس گویا نماز گذارد تمام

شب روایت کرده است ترمذی از انس بن مالک رضی الله عنه که فرمود رسول خدا صلی الله
علیه وآله وسلم مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ
ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ قَالَ رَسُولُ اللهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
تَامَّةٍ تَامَّةٍ تَامَّةٍ کسیکه صلوة بامداد در جماعت بگزارد پستر بنشیند به ذکر خدا تعالی
تا که آفتاب طلوع کند پستر دوگانه نماز بگذارد مر او را مثل ثواب یک حج و عمره باشد و اندا جر
هر دو هیچ کم نباشد حضرت سرور عالم صلی الله علیه وآله وسلم جهت تاکید سه بار
تامه تامه تامه فرمودند روایت کرده اند ابن ماجه و طبرانی در معجم کبیر بسند صحیح از
ابی بکر صدیق رضی الله عنه که فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم مَنْ صَلَّى
الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللهِ فَمَنْ أَخْفَرَ ذِمَّةَ اللهِ كَبَّهُ اللهُ فِي النَّارِ
لِوَجْهِهِ کسیکه نماز صبح بجماعت بگذارد پس آنکس در عهد حق تعالی می باشد پس
هر کسیکه بشکند ذمه حق تعالی را بر روی می افکند او را خدا تعالی در آتش دوزخ
روایت کرده اند خطیب و ابن عساکر و ابن نجار از انس رضی الله عنه فرمود رسول
خدا صلی الله علیه وسلم مَنْ صَلَّى أَرْبَعِينَ يَوْمًا صَلَوٰةَ الْفَجْرِ وَعِشَاءَ الْآخِرَةِ
فِي جَمَاعَةٍ أَعْطَاهُ اللهُ بَرَاءَتَيْنِ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ وَبَرَاءَةً مِنَ النِّفَاقِ کسیکه
نماز گذارد چهل روز نماز صبح و عشا در جماعت می بخشد او را حق تعالی دو براءة
یکی از آتش دوزخ و دیگر از نفاق روایت کرده اند طبرانی در معجم کبیر و اوسط و ابو نعیم
در کتاب معرفه از ابی عبیدة بن الجراح رضی الله عنه فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم
مَا مِنَ الصَّلَوَاتِ صَلَوٰةٌ أَفْضَلُ مِنْ صَلَوٰةِ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي الْجَمَاعَةِ
وَمَا أَحْسَبُ مَنْ شَهِدَهَا مِنْكُمْ إِلَّا مَغْفُورًا لَهُ نیست نمازی از نمازها افضل
از نماز بامداد روز جمعه که ادا کند در جماعت و گمان نمیبرم با کسیکه حاضر شد نماز صبح
گذشت مگر اینکه آمرزش کرده شده است مر او را

فصل در بیان

نماز صبح ترک کند روایت کرده اند بخاری و مسلم از سمرة بن جندب رضی الله عنه
در حدیث طویل که آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم بخواب دیده بودند فرمود اَمَّا الَّذِیْ
یُثْلَغُ رَأْسُهُ بِالْحَجَرِ فَإِنَّهُ یَأْخُذُ الْقُرْآنَ فَیَرْفُضُهُ وَیَنَامُ عَنِ الصَّلٰوةِ
الْمَکْتُوْبَةِ اما کسیکه سرش شکسته می شود بسنگ پس بدرستیکه آن کسیکه
قرآن را حفظ می کرد پس ترک می کرد آنرا و بود که می خفت از نماز فرض
روایت کرده اند بخاری و مسلم از عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمود ذکر
کرده شد نزد آن حضرت صلی الله علیه وآله وسلم مردی پس گفته شد
مستمر ماند آن مرد خواب کننده تا آنکه صبح کرد و برای نماز هشیار نشد
پس حضرت صلی الله علیه وآله وسلم فرمود بَالَ الشَّیْطَانُ فِیْ أُذُنِهِ
شاشه کرد شیطان در گوش آن مرد روایت کرده اند بخاری و مسلم
از ابی هریره رضی الله عنه که فرمود رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم
یَعْقِدُ الشَّیْطَانُ عَلٰی قَافِیَةِ رَأْسِ اَحَدِکُمْ اِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ
عُقَدٍ یَضْرِبُ کُلَّ عُقْدَةٍ عَلَیْکَ لَیْلٌ طَوِیْلٌ فَارْقُدْ فَاِنِ
اسْتَیْقَظَ فَذَکَرَ اللهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَاِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ
عُقْدَةٌ فَاِنْ صَلّٰی انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَاَصْبَحَ نَشِیْطًا طَیِّبَ النَّفْسِ وَاِلَّا
اَصْبَحَ خَبِیْثَ النَّفْسِ کَسْلَانَ می بندد شیطان بر قفای
سر یکی از شما وقتیکه خواب می کند سه گره می زند بر هر گره و در دل نائم
می اندازد که بر تو شب دراز است پس خواب کن پس اگر آن کس بیدار شود
پس ذکر حق تعالی کند یک گره می کشاید پس اگر وضو کند گره دیگر می کشاید
پس اگر نماز گذارد گره دیگر می کشاید پس صبح می کند شادمان و پاک
نفس و اگر نه صبح میکند پلید نفس کاهل روایت کرده اند بزار و طبرانی و ابن

خزیمه در صحیح خود از ابن عمر رضی الله عنهما فرمود که کنا اذا افقدنا
الرجل فی الفجر والعشاء اسأنا به الظن بودیم ما
چون مردی را در نماز صبح وعشا نیافتیم گمان بد در حق وی بردیم
نسبت بسوی نفاق کردیم او را وروایت کرده اند ابن ابی الدنیا
طبرانی باسناد حسن از معاذ بن جبل رضی الله عنه گفت فرمود
رسول خدا صلی الله علیه وسلم کسیکه وقت بازگشتن از نماز صبح
این دعا ده بار بخواند حق تعالی وی را هفت چیز عطا کند می نویسد برای او
ده حسنه ومحو کند از وی ده گناه وبلند سازد او را ده درجه ومی باشد او را
مثل ثواب ده بنده که آزاد کند آنرا او ومی باشد او را حفظ از شیطان
وپناهی از مکروهات وی نرسد او را دران روز عقوبت گناه مگر اینکه
معاذ الله آن شخص شرک بیاورد وآن دعا اینست
لا اله الا الله وحده لا شریك له له الملك و
له الحمد بیده الخیر وهو علی كل شیء قدیر

اختتام این مرام برین حدیث
نمودیم والله الهادی
الی الصواب

تمت

۵۳۹۳

کتبه سید عبد الغفار عفی عنه

ص ۱۱۳ م

ف ۲۹۷۵۱۳۷

۵۳۹۳

اعظم الاجر فی صلوٰة الفجر

DATE	NO.	DATE	NO.